

Indicatorii de gestiune și de rentabilitate – liant între poziția financiară și performanțele entităților economice

Lect. univ. dr. Bogdan Cosmin GOMOI

Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad

Abstract

The present article discusses the subject of the management and profitability ratios – key-elements in exploiting the summary accounting information regarding the equity and the performance of an economic entity, and also in taking managerial decisions – in a case study that presents a dynamic analysis of these indicators, in a selected timeframe, at two large companies organized as joint-stock companies and listed on the Bucharest Stock Exchange.

Key terms: indicator, ratio, management, profitability, operating cycle

Termeni-cheie: indicator, rată, gestiune, rentabilitate, ciclul de exploatare

Clasificare JEL: G17, G19

To cite this article: Bogdan Cosmin Gomi, *Indicatorii de gestiune și de rentabilitate – liant între poziția financiară și performanțele entităților economice*, *CECCAR Business Review*, N° 4/2021, pp. 39-46, DOI: <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2021.04.05>

➔ Introducere

Ratele (indicatorii) de gestiune comensurează dinamica ciclului de exploatare, respectiv capacitatea de reînnoire a elementelor curente. Acestea se determină pentru stocuri, creanțe comerciale și datorii comerciale și se manifestă sub două aspecte, situate în raport de inversă proporționalitate, respectiv viteza de rotație, care exprimă numărul mediu de reînnoiri aferente structurii analizate pe parcursul unui exercițiu financiar, și durata medie de rotație, care exprimă durata medie, în zile, dintre două reînnoiri succesive. Este de la sine înțeles că o viteză de rotație ridicată implică o durată medie de rotație redusă și viceversa.

Principalele rate de gestiune se pot reprezenta astfel:

Tabelul 1. Ratele de gestiune

Elemente	Rate	Relația de calcul	Interpretare
Stocuri	Viteza de rotație a stocurilor	$\frac{\text{Cifra de afaceri}}{\text{Stocuri}}$	✓ Numărul de reînnoiri ale stocurilor de pe parcursul unui an
	Durata medie de rotație a stocurilor	$\frac{\text{Stocuri} \times 360 \text{ zile}}{\text{Cifra de afaceri}}$	✓ Durata medie, în zile, dintre două reînnoiri succesive ale stocurilor
Creanțe (clienți)	Viteza de rotație a creanțelor	$\frac{\text{Cifra de afaceri}}{\text{Creanțe}}$	✓ Numărul de reînnoiri ale creanțelor de pe parcursul unui an

Elemente	Rate	Relația de calcul	Interpretare
Creanțe (clienți)	Durata medie de rotație a creanțelor	$\frac{\text{Creanțe} \times 360 \text{ zile}}{\text{Cifra de afaceri}}$	✓ Durata medie, în zile, dintre două reînnoiri succesive ale creanțelor
Datoriile de exploatare (furnizori)	Viteza de rotație a datoriilor de exploatare	$\frac{\text{Cifra de afaceri}}{\text{Datorii de exploatare}}$	✓ Numărul de reînnoiri ale datoriilor de exploatare de pe parcursul unui an
	Durata medie de rotație a datoriilor de exploatare	$\frac{\text{Datorii de exploatare} \times 360 \text{ zile}}{\text{Cifra de afaceri}}$	✓ Durata medie, în zile, dintre două reînnoiri succesive ale datoriilor de exploatare

Sursa: Prelucrare proprie.

Ratele/indicatorii de rentabilitate se referă la capacitatea unor structuri aferente poziției sau performanțelor financiare de a genera profit net. În contextul unui rezultat favorabil (profit), sunt de bun augur cuantumul valorice cât mai ridicate. În contextul unui rezultat nefavorabil (pierdere), în cazul în care calculele se realizează luând în considerare valoarea numerică în modul (cu semnul plus), este de preferat ca valorile să fie cât mai reduse.

Principalele rate de rentabilitate se pot reprezenta astfel:

Tabelul 2. Ratele de rentabilitate

Rate	Relația de calcul	Interpretare
Rata rentabilității economice (ROA) (Return on Assets)	$\frac{\text{Profit net}}{\text{Activ total}}$	✓ Măsura sau gradul în care activul total generează profit net
Rata rentabilității financiare (ROE) (Return on Equity)	$\frac{\text{Profit net}}{\text{Capitaluri proprii}}$	✓ Măsura sau gradul în care capitalurile proprii generează profit net
Rata rentabilității comerciale (ROS) (Return on Sales)	$\frac{\text{Profit net}}{\text{Cifra de afaceri}}$	✓ Măsura sau gradul în care cifra de afaceri generează profit net

Sursa: Prelucrare proprie.

➔ Studiu de caz

■ Metodologia cercetării

În scopul demarării prezentului studiu au fost selectate două companii de dimensiuni mari, vizibile la nivel național, organizate ca societăți de capitaluri, pe acțiuni și cotate la Bursa de Valori București: SC Zentiva SA, constituită în anul 1991, având ca obiect de activitate fabricarea preparatelor farmaceutice, și SC Romaero SA, constituită în același an, având ca obiect de activitate fabricarea de aeronave și de piese pentru aeronave.

În acest sens, am realizat o analiză dinamică a indicatorilor menționați mai sus în intervalul temporal 2017-2019, la momentul demarării demersului nefiind încă elaborate și date publicității raportările financiare aferente anului 2020. Cele două entități nu au fost selectate întâmplător, ci pe considerentul că una – SC Zentiva SA – are performanțe pozitive (profit), însă manifestă în intervalul analizat o tendință de încetinire a activității, iar cealaltă – SC Romaero SA – are performanțe negative (pierderi), însă prezintă în perioada luată în calcul o tendință de dinamizare a activității.

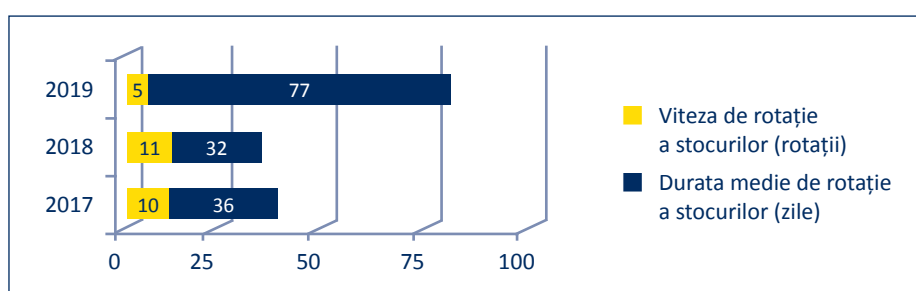
■ Rezultatele cercetării

În cadrul acestor două companii se vor determina valoric, reprezenta grafic și interpreta ratele de gestiune și cele de rentabilitate. Tabelele și graficele redată în continuare reprezintă prelucrarea proprie a autorului.

Principalii indicatori de gestiune și de rentabilitate la SC Zentiva SA se evidențiază în cele ce urmează:

Tabelul 3. Rotația stocurilor la SC Zentiva SA în perioada 2017-2019

Elemente	u.m.	2017	2018	2019
Stocuri	lei	42.093.203	40.549.376	98.982.129
Cifra de afaceri	lei	421.676.415	458.377.044	461.405.231
Viteza de rotație a stocurilor	rotații	10	11	5
Durata medie de rotație a stocurilor	zile	36	32	77

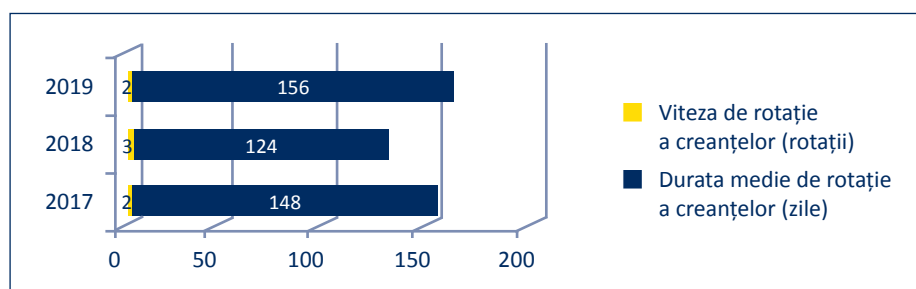

Graficul 1. Rotația stocurilor la SC Zentiva SA în perioada 2017-2019

Având în vedere caracterul relativ neperisabil al **stocurilor** rulate în ciclul de exploatare al SC Zentiva SA (cu preponderență materii prime și materiale consumabile), se remarcă o viteză moderată, de 8-9 rotații pe an, ce atrage după sine implicit o durată medie de rotație moderată, de 48 de zile. Astfel, se fac aprovizionări cu un volum moderat, compania beneficiind de anumite categorii de discounturi (de exemplu, de tipul risturnurilor, pentru fidelitate, la finele unor perioade). În intervalul temporal analizat, ca urmare a încetării activității entității, durata medie de rotație se majorează treptat.

Tabelul 4. Rotația creanțelor la SC Zentiva SA în perioada 2017-2019

Elemente	u.m.	2017	2018	2019
Creanțe	lei	173.145.678	158.176.809	199.832.571
Cifra de afaceri	lei	421.676.415	458.377.044	461.405.231
Viteza de rotație a creanțelor	rotații	2	3	2
Durata medie de rotație a creanțelor	zile	148	124	156

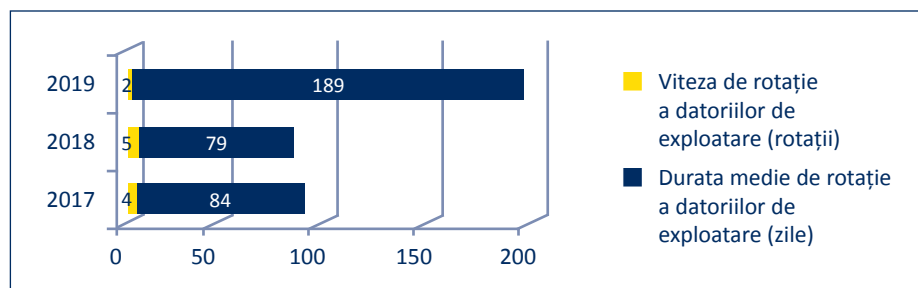

Graficul 2. Rotația creanțelor la SC Zentiva SA în perioada 2017-2019

În ce privește **creanțele**, remarcăm o viteză de rotație redusă, de circa 2-3 rotații pe an. Cauza acestui fapt este determinată de specificul activității SC Zentiva SA, respectiv caracterul neperisabil al produselor finite obținute și valori foarte ridicate ale livrărilor. Asistăm, astfel, la o durată medie de rotație de aproximativ 140 de zile, cu o evoluție fluctuantă în intervalul supus analizei.

Tabelul 5. Rotația datoriilor de exploatare la SC Zentiva SA în perioada 2017-2019

Elemente	u.m.	2017	2018	2019
Datorii de exploatare	lei	98.457.727	100.574.236	242.390.791
Cifra de afaceri	lei	421.676.415	458.377.044	461.405.231
Viteza de rotație a datoriilor de exploatare	rotații	4	5	2
Durata medie de rotație a datoriilor de exploatare	zile	84	79	189

Graficul 3. Rotația datoriilor de exploatare la SC Zentiva SA în perioada 2017-2019

Datoriile de exploatare, referindu-ne aici în mod concret la datoriile comerciale de tipul furnizorilor, înregistrează o viteză de rotație moderată, în medie de 3-4 rotații pe an, în întregul interval supus analizei, cauza fiind aprovizionările cu volum ridicat, de la aceiași furnizori din domeniu, în raport cu care sunt negociate plăți la termen. În mod firesc, se generează durate medii de rotație moderate, cu încetinirea activității spre finalul perioadei analizate, media fiind de circa 115 zile.

Tabelul 6. Rentabilitatea economică a SC Zentiva SA în perioada 2017-2019

Elemente	u.m.	2017	2018	2019
Profit net	lei	73.026.646	89.241.756	262.620.976
Activ total	lei	440.071.475	497.112.300	898.201.132
Rentabilitatea economică	%	17	18	29

Rata rentabilității economice (ROA) exprimă gradul în care activul total al firmei generează profit net. Având în vedere caracterul pozitiv al activului total, precum și al rezultatului net, trendul rentabilității economice este unul crescător, semnal favorabil pentru companie.

Tabelul 7. Rentabilitatea financiară a SC Zentiva SA în perioada 2017-2019

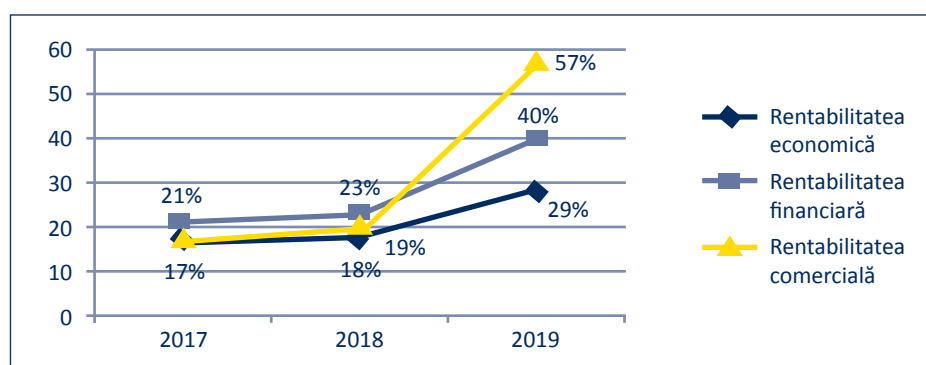
Elemente	u.m.	2017	2018	2019
Profit net	lei	73.026.646	89.241.756	262.620.976
Capital propriu	lei	341.605.073	396.538.064	650.776.394
Rentabilitatea financiară	%	21	23	40

Rata rentabilității financiare (ROE) exprimă gradul în care capitalul propriu al firmei generează profit net. Având în vedere caracterul pozitiv al capitalului propriu, precum și al rezultatului net, trendul rentabilității financiare este crescător, semnal favorabil pentru companie.

Tabelul 8. Rentabilitatea comercială a SC Zentiva SA în perioada 2017-2019

Elemente	u.m.	2017	2018	2019
Profit net	lei	73.026.646	89.241.756	262.620.976
Cifra de afaceri	lei	421.676.415	458.377.044	461.405.231
Rentabilitatea comercială	%	17	19	57

Rata rentabilității comerciale (ROS) exprimă gradul în care cifra de afaceri a firmei generează profitul net. Având în vedere caracterul pozitiv al cifrei de afaceri, precum și al rezultatului net, trendul rentabilității comerciale este crescător, semnal favorabil pentru companie.

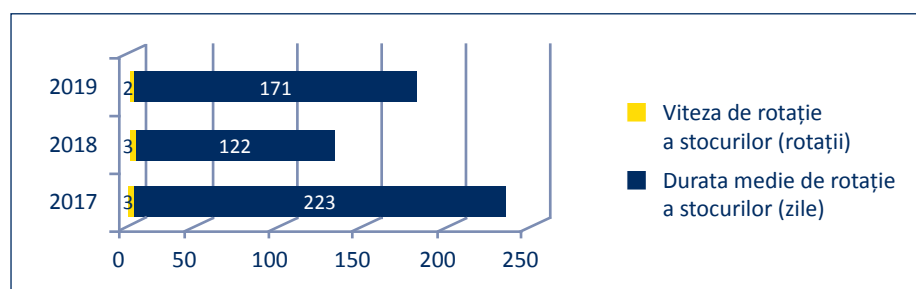

Graficul 4. Ratele de rentabilitate ale SC Zentiva SA în perioada 2017-2019

Principalii indicatori de gestiune și de rentabilitate la SC Romaero SA se evidențiază în cele ce urmează:

Tabelul 9. Rotația stocurilor la SC Romaero SA în perioada 2017-2019

Elemente	u.m.	2017	2018	2019
Stocuri	lei	28.875.858	20.433.593	40.085.206
Cifra de afaceri	lei	46.537.544	60.089.744	84.483.620
Viteza de rotație a stocurilor	rotații	2	3	2
Durata medie de rotație a stocurilor	zile	223	122	171

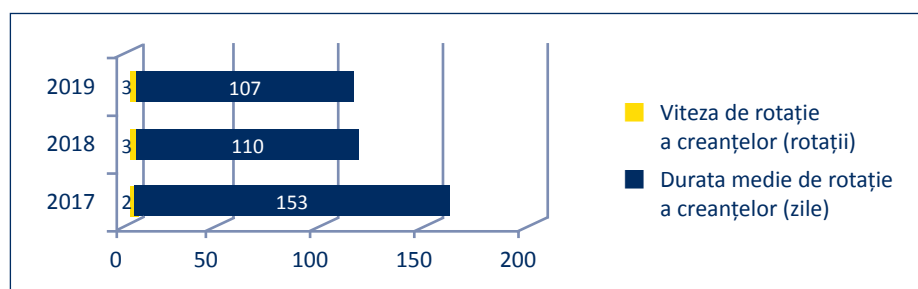
Graficul 5. Rotația stocurilor la SC Romaero SA în perioada 2017-2019

Având în vedere caracterul neperisabil al **stocurilor** rulate în ciclul de exploatare al SC Romaero SA (cu precădere materii prime și materiale consumabile), se remarcă o viteză relativ redusă, de 2-3 rotații pe an, ce

atrage după sine implicit o durată medie de rotație ridicată, de aproximativ 170 de zile. Astfel, se fac aprovizionări cu un volum mare, compania beneficiind de discounturi, în perioade în care prețurile pieței fluctuează favorabil. În intervalul analizat, ca urmare a dinamizării activității entității, durata medie de rotație se reduce treptat.

Tabelul 10. Rotația creanțelor la SC Romaero SA în perioada 2017-2019

Elemente	u.m.	2017	2018	2019
Creanțe	lei	19.793.359	18.521.441	25.066.039
Cifra de afaceri	lei	46.537.544	60.089.744	84.483.620
Viteza de rotație a creanțelor	rotații	2	3	3
Durata medie de rotație a creanțelor	zile	153	110	107

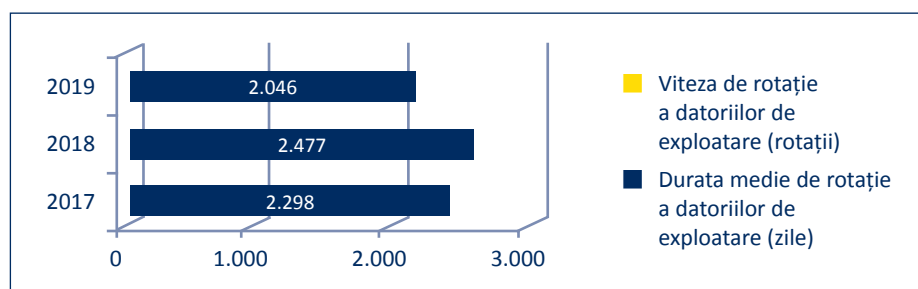

Graficul 6. Rotația creanțelor la SC Romaero SA în perioada 2017-2019

Similar stocurilor, și în ce privește **creanțele** remarcăm o viteză de rotație redusă, de circa 2-3 rotații pe an. Cauza acestui fapt este determinată de specificul activității SC Romaero SA, respectiv ciclul de fabricație lung și valori foarte ridicate ale livrărilor. Asistăm, astfel, la o durată medie de rotație de aproximativ 120 de zile, cu o tendință de dinamizare, exact ca în cazul indicatorilor anteriori, în ultimul an supus analizei.

Tabelul 11. Rotația datoriilor de exploatare la SC Romaero SA în perioada 2017-2019

Elemente	u.m.	2017	2018	2019
Datorii de exploatare	lei	297.050.509	413.370.871	480.183.551
Cifra de afaceri	lei	46.537.544	60.089.744	84.483.620
Viteza de rotație a datoriilor de exploatare	rotații	0	0	0
Durata medie de rotație a datoriilor de exploatare	zile	2.298	2.477	2.046

Graficul 7. Rotația datoriilor de exploatare la SC Romaero SA în perioada 2017-2019

Datoriile de exploatare, referindu-ne aici în mod concret la datoriile comerciale de tipul furnizorilor, înregistrează o viteză de rotație extrem de lentă în intervalul supus analizei, cauza fiind reprezentată și de subvențiile

primite de la stat, care, deși contabil sunt înregistrate ca datorii, au caracter nerambursabil, dar și de creditarea societății de către acționari, care, deși recunoscută din punct de vedere contabil ca o datorie, reprezintă o veritabilă finanțare proprie. În mod firesc, se generează durate medii de rotație extrem de ridicate.

Tabelul 12. Rentabilitatea economică a SC Romaero SA în perioada 2017-2019

Elemente	u.m.	2017	2018	2019
Profit net	lei	60.280.472	39.388.337	35.308.938
Activ total	lei	804.820.540	786.423.672	888.309.304
Rentabilitatea economică	%	7	5	4

Rata rentabilității economice (ROA) exprimă gradul în care activul total al firmei generează profit net. Având în vedere că activul total este pozitiv, dar și că rezultatul net este negativ, trendul descrescător reliefează o ameliorare a capacității activului total de a genera rezultat net.

Tabelul 13. Rentabilitatea financiară a SC Romaero SA în perioada 2017-2019

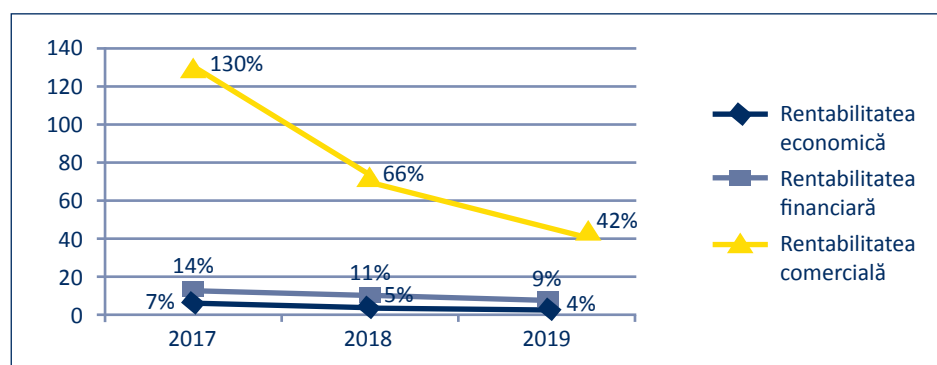
Elemente	u.m.	2017	2018	2019
Profit net	lei	60.280.472	39.388.337	35.308.938
Capital propriu	lei	423.795.131	373.052.801	408.125.753
Rentabilitatea financiară	%	14	11	9

Rata rentabilității financiare (ROE) exprimă gradul în care capitalul propriu al firmei generează profit net. Având în vedere caracterul pozitiv al capitalului propriu, dar și caracterul negativ al rezultatului net, trendul descrescător indică o ameliorare a capacității capitalului propriu de a genera rezultat net.

Tabelul 14. Rentabilitatea comercială a SC Romaero SA în perioada 2017-2019

Elemente	u.m.	2017	2018	2019
Profit net	lei	60.280.472	39.388.337	35.308.938
Cifra de afaceri	lei	46.537.544	60.089.744	84.483.620
Rentabilitatea comercială	%	130	66	42

Rata rentabilității comerciale (ROS) exprimă gradul în care cifra de afaceri a firmei generează profit net. Având în vedere că cifra de afaceri este pozitivă, dar și că rezultatul net este negativ, trendul descrescător reliefează o ameliorare a capacității cifrei de afaceri de a genera rezultat net.

Graficul 8. Ratele de rentabilitate ale SC Romaero SA în perioada 2017-2019

■ Concluzii

Din punctul de vedere al **indicatorilor de gestiune**, din studiul practic realizat se desprind următoarele concluzii:

✓ La SC Zentiva SA, ținând cont de caracterul relativ neperisabil al stocurilor rulate în ciclul de exploatare (cu preponderență materii prime și materiale consumabile), se remarcă o viteză de rotație moderată a acestora și implicit o durată medie de rotație moderată. În ce privește creanțele, observăm o viteză de rotație redusă, dat fiind specificul activității companiei, respectiv caracterul neperisabil al produselor finite obținute și valori foarte ridicate ale livrărilor. Datoriile de exploatare globale (nu s-au luat în calcul doar cele comerciale) înregistrează o viteză de rotație moderată în intervalul supus analizei, cauza fiind aprovizionările cu volum ridicat, de la aceiași furnizori din domeniu, în raport cu care sunt negociate plăți la termen.

✓ La SC Romaero SA, ținând seama de caracterul neperisabil al stocurilor rulate în ciclul de exploatare, se remarcă o viteză de rotație relativ redusă a acestora și implicit o durată medie de rotație ridicată. Similar stocurilor, și în ce privește creanțele putem observa o viteză de rotație redusă, acest lucru având drept cauză specificul activității entității, respectiv ciclul de fabricație lung și valori foarte ridicate ale livrărilor. Datoriile de exploatare totale (nu s-au luat în calcul doar cele comerciale), inclusiv veniturile în avans, înregistrează o viteză de rotație extrem de lentă, cauza fiind subvențiile primite de la stat, care, deși contabil apar ca datorii, au caracter nerambursabil, dar și creditarea societății de către acționari, care, deși recunoscută contabil ca o datorie, reprezintă finanțare proprie. În mod firesc, se generează durate medii de rotație extrem de ridicate.

Din punctul de vedere al **indicatorilor de rentabilitate**, ca expresie a capacității diferitelor structuri bilanțiere și de rezultat de a genera profit net, din studiul practic realizat se desprind următoarele concluzii:

✓ În cazul SC Zentiva SA observăm o tendință de încetinire a activității, pe fondul unor performanțe favorabile (profit). Cu certitudine, pandemia de COVID-19 dinamizează în prezent activitatea acestei companii, ținând cont că profilul său de activitate este cel farmaceutic.

✓ În cazul SC Romaero SA remarcăm o tendință de creștere a activității, pe fondul unor performanțe nefavorabile (pierdere). Pandemia încetinește în prezent activitatea acestei companii, din domeniul construcțiilor de aeronave, transporturile fiind puternic afectate de situația actuală.

Bibliografie

1. Bâtcă-Dumitru, C.-G., Sahlian, D.-N., Irimescu, A.-M. (2020), *Contabilitate și raportare financiară*, ediția a III-a, Editura CECCAR, București.
2. Bâtcă-Dumitru, C.-G., Sahlian, D.-N., Șendroi, C. (2019), *Managementul performanței*, Editura CECCAR, București.
3. Cernușca, L. (2013), *Tratamente contabile și fiscale*, Editura Tribuna Economică, București.
4. Gomoj, B.C. (2014), *Raportările financiare ale entității – între ameliorare și valorificare*, Editura Eurostampa, Timișoara.
5. Gomoj, B.C. (2020), *Management financiar și al performanțelor*, Editura Eurostampa, Timișoara.
6. Mateș, D., Bunget, O., Domil, A., Dumitrescu, A., Costea, S., Bogdan, O. (2017), *Contabilitate aprofundată*, Editura Eurostampa, Timișoara.
7. Țilică, E., Ciobanu, R. (2019), *Finanțe și management financiar*, Editura CECCAR, București.
8. www.bvb.ro